

การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
Evaluation of Graduate Diploma Program in
Teaching Profession College of Philosophy and
Education, Saint John's University

กาญจนา เยื่อนหนองวงศ์ Kanjana Yeannoowong*

บุญเรียง ขจรศิลป์ Boonreang Kajornsinsin**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ในด้านความเหมาะสมของหลักสูตร 3 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิตของหลักสูตร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) นักศึกษาที่กำลังศึกษา จำนวน 187 คน 2) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 151 คน 3) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 54 คน และ 4) ผู้บังคับบัญชาของผู้ที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 151 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ในด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกประเด็น ด้านกระบวนการ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดเกือบทุกประเด็น ยกเว้นในประเด็นของหอสมุด มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นมีหนังสือ เอกสาร ตำรา สำหรับค้นคว้าในสาขาที่ศึกษาอย่างเพียงพอ และสามารถ ใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ตามต้องการ ที่อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู (ร้อยละ 31.48) และ (ร้อยละ 27.78) มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับ น้อยที่สุด และด้านผลผลิตของหลักสูตร ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดเกือบทุกประเด็น ยกเว้นในประเด็นด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบในประเด็นเรื่อง สามารถสื่อสารกับกลุ่มคนหลากหลาย โดยการสนทนาภาษาต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ใน

*,** อาจารย์ประจำวิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ระดับปานกลางถึงมาก (ร้อยละ 81.94) ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ของนักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีข้อเสนอแนะมากที่สุดในเรื่อง ควรปรับปรุงอินเทอร์เน็ตให้มีสัญญาณที่ครอบคลุม (ร้อยละ 47.09) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีข้อเสนอแนะมากที่สุดในเรื่อง ควรปรับปรุงหนังสือ เอกสาร ตำรา ในห้องสมุดให้มีความทันสมัย (ร้อยละ 52.74) อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีข้อเสนอแนะมากที่สุดในเรื่อง ควรปรับปรุงอินเทอร์เน็ตให้มีสัญญาณที่ครอบคลุม (ร้อยละ 79.25) และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีข้อเสนอแนะมากที่สุดในเรื่อง ควรเน้นในเรื่อง การสื่อสารภาษาอังกฤษให้มากกว่านี้ (ร้อยละ 37.50)

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร

Abstract

The purpose of this research was to evaluate the Graduate Diploma Program in Teaching Profession for the appropriateness of the three aspects, namely the program components, the process and the output. The research population consisted of 187 current students, 151 program graduates, 54 instructors and 151 graduate supervisors. The research instrument was a questionnaire. The data were analyzed by percentage.

The research findings showed that the levels of appropriateness of the Graduate Diploma Program in Teaching Profession, College of Philosophy and Education, Saint John's University were between high and highest for most aspects except for the factors of enhancing the learning. Some aspects on level of appropriateness from the current students, graduates and instructors were between fair and high. Most of the instructors pointed to the lowest level of appropriateness regarding the sufficiency of books, documents and textbooks for researches (31.48 %) and the use of internet access (27.78 %). Most of the respondents indicated that the curriculum product was at the high to the highest level of appropriateness for most aspects except the issues of interpersonal relationship skill and responsibility. Most of the graduate supervisors (81.94%) indicated that the graduates ability of communication with the other people by using foreign language were at the moderate to the high level. The suggestions for curriculum improving from current students (47.09%) and the instructors (79.25%) were improving the quality of internet. The suggestion

from program graduates (52.74%) was improving the quantity and the quality of library resources. The graduate supervisors (37.50%) suggested about improving the ability of English communication.

Keywords: Curriculum Evaluation

บทนำ

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัย เซนต์จอห์น ได้จัดดำเนินงานขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่มีวุฒิต่างทางการศึกษา หรือวิชาชีพครู ได้เข้าศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู จรรยาบรรณครู โดยยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาอื่นมีคุณวุฒิ ตามมาตรฐาน ความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพตามที่คุรุสภากำหนด โดยเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงาน ในหน้าที่และพัฒนาเส้นทางวิชาชีพ ให้มีความก้าวหน้า สร้างศรัทธา และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณ ในวิชาชีพครู (หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู, 2556: 4)

สำหรับประเทศไทยการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการปฏิรูป การศึกษาทุกระดับ มีการเน้นหนักให้ปรับปรุงหลักสูตรและปรับเปลี่ยนวิธีการสอน เพื่อพัฒนา นักศึกษา ให้คิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552: 1) การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการเชิงระบบ เพื่อจัดหาสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุง หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการเปลี่ยนหลักสูตร (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2558: 16) นอกจากนี้ การประเมินหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้ทราบว่าหลักสูตรมีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพหรือไม่ ดังที่ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2558: 16) ได้กล่าวว่าความสำคัญของการประเมิน หลักสูตรทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ จุดเด่น จุดด้อย เกี่ยวกับหลักสูตรสำหรับผู้บริหาร หรือผู้เกี่ยวข้อง ที่จะนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาหลักสูตร การตรวจสอบความพร้อมของหลักสูตร ตลอดทั้งปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการใช้หลักสูตร เพื่อนำมาใช้ในการประกอบการ ตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับ Onyefula (2001) ที่ได้ประเมินหลักสูตรโปรแกรมบริหารธุรกิจ ด้านบริบท ด้านปัจจัย นำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต พบว่า หลักสูตรโปรแกรมบริหารธุรกิจ มีทั้งจุดแข็งและ จุดอ่อนโดยมีจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุง หลักสูตร

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัย เซนต์จอห์น ได้เปิดสอนมาตั้งแต่ ปีการศึกษา 2550 จนถึงปัจจุบันยังไม่ได้ทำการประเมินหลักสูตร และติดตามผลผลิตหลักสูตร 2556 อย่างเป็นระบบว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพ สามารถผลิตบัณฑิต ได้ตรงตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรค อะไรบ้าง และสมควรที่จะได้แก้ไข ปรับปรุงให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างไร ด้วยวิธีการใด ดังนั้น วิทยาลัย ปรัชญาและการศึกษา จึงเห็นควรให้มีการวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตร โดยประเมินความเหมาะสมของ

หลักสูตรในด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของหลักสูตร ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรในครั้งนี้ จะนำมาเป็นข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

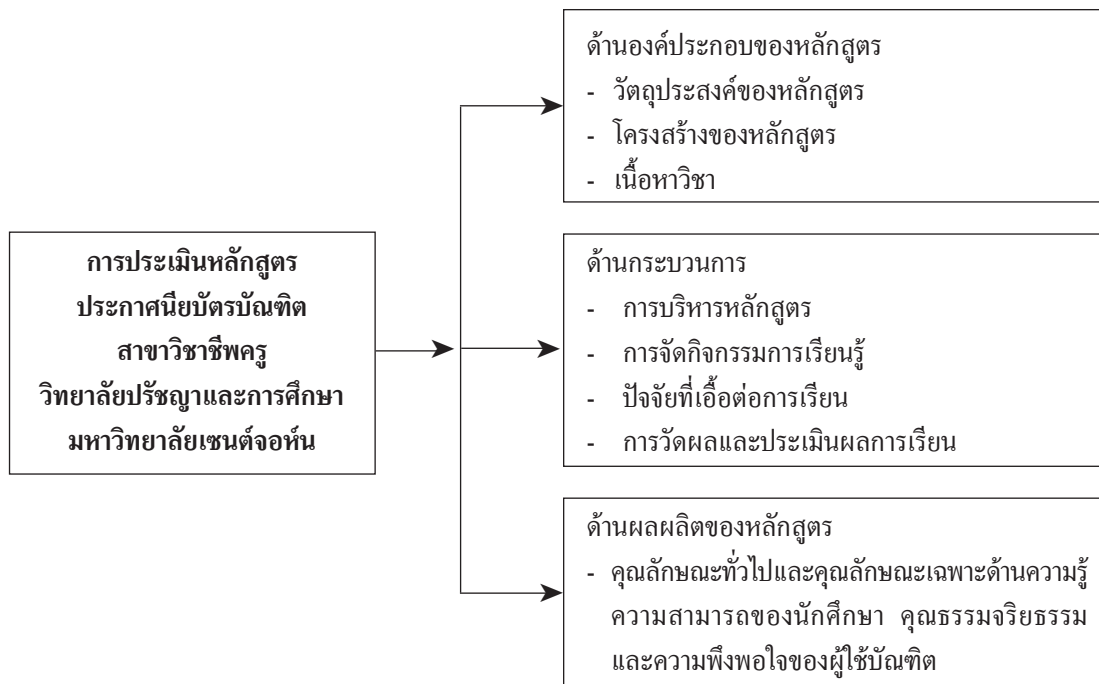
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ในด้านความเหมาะสมของหลักสูตร 3 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของหลักสูตร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น สามารถนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 178 คน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ประจำปี การศึกษา 2558 จำนวน 151 คน ผู้บังคับบัญชาของ ผู้ที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน

151 คน และอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 54 คน รวมทั้งสิ้น 534 คน ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับนักศึกษาที่กำลังศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชุดที่ 2 สำหรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู ชุดที่ 3 สำหรับผู้บังคับบัญชาของผู้ที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู และชุดที่ 4 สำหรับอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน
2. สร้างแบบประเมิน
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมของข้อความและความชัดเจนของภาษา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เลือกมาใช้โดยเกณฑ์ 2 ข้อ ดังนี้ 1) ต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก และ 2) ต้องมีความเชี่ยวชาญในด้านการวิจัยหรือด้านพัฒนาหลักสูตร อย่างน้อย 5 ปี

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความ ในแบบสอบถามและวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน จะประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ 1 = สอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ -1 = ไม่สอดคล้อง

สูตรที่ใช้ในการคำนวณ IOC = $\sum R/N$

โดยที่ R = คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสิน คือ ค่า ดัชนี IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ .50 ถือว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ข้อความตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (พรรณีย์ ลีกิจวัฒนา, 2555: 195)

4. สร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นถึงผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามถึงประชากร พร้อมนัดการส่งกลับแบบสอบถาม ภายใน 15 วัน ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาที่กำลังศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จำนวน 178 ชุด ได้กลับคืนมา 172 ชุด คิดเป็นร้อยละ (96.63) แบบสอบถามของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จำนวน 151 ชุด ได้กลับคืนมา 146 ชุด คิดเป็นร้อยละ (96.69) แบบสอบถามของอาจารย์ผู้สอน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จำนวน 54 ชุด ได้กลับคืนมา 53 ชุด คิดเป็นร้อยละ (98.15) และแบบสอบถามของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จำนวน 151 ชุด ได้กลับคืนมา 144 ชุด คิดเป็นร้อยละ (95.36)

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อให้ทราบข้อมูลทั่วไป ของประชากร ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 - ตอนที่ 4 วิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตรด้วยสถิติบรรยาย คือ ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการประเมิน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ซึ่งเป็นคำถามชนิดปลายเปิด (Open Ended) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญา

และการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น สามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 นักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65.70) มีอายุต่ำกว่า 30 ปี (ร้อยละ 55.81) และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 3 - 6 ปี (ร้อยละ 47.67) มีจำนวนมากที่สุด

1.2 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 73.97) มีอายุต่ำกว่า 30 ปี (ร้อยละ 45.89) และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 3 - 6 ปี (ร้อยละ 56.16)

1.3 อาจารย์ผู้สอน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.60) มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอก (ร้อยละ 92.45) และมีตำแหน่งเป็นอาจารย์ (ร้อยละ 81.13)

1.4 ผู้บังคับบัญชาของผู้ที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขา วิชาชีพครู ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 72.92) มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี (ร้อยละ 43.75) ทำงานในสถานศึกษาเอกชน ระดับขั้นพื้นฐาน (ร้อยละ 72.92) และมีตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้อำนวยการ (ร้อยละ 44.44) มีจำนวนมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตร

2.1 นักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า องค์ประกอบของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ในด้านวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร (ร้อยละ 87.21 - 92.40) โครงสร้างของหลักสูตร (ร้อยละ 87.21 - 93.02) และเนื้อหาวิชา (ร้อยละ 80.81 - 94.18)

2.2 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า องค์ประกอบของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ในด้านวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร (ร้อยละ 82.88 - 95.21) โครงสร้างของหลักสูตร (ร้อยละ 89.73 - 93.15) และเนื้อหาวิชา (ร้อยละ 80.82 - 94.52)

2.3 อาจารย์ผู้สอน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า องค์ประกอบของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ในด้านวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร (ร้อยละ 86.79 - 100.00) โครงสร้างของหลักสูตร (ร้อยละ 86.80 - 100.00) และ

เนื้อหาวิชา(ร้อยละ 80.68 - 100.00)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของกระบวนการ

3.1 นักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กระบวนการ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในด้านการบริหารหลักสูตร (ร้อยละ 83.14 - 91.86) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ร้อยละ 82.56 - 87.79) และการวัดผลและประเมินผลการเรียน (ร้อยละ 87.79 - 90.70) สำหรับด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียน นักศึกษาที่กำลังศึกษา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับปานกลางถึงมากแทบทุกประเด็น (ร้อยละ 57.56 - 75.58) ยกเว้นในประเด็นของสภาพห้องเรียนมีความเหมาะสมกับการเรียน และหอสมุดมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มีหนังสือ เอกสาร ตำรา สำหรับค้นคว้าในสาขาวิชาที่ศึกษาอย่างเพียงพอ นักศึกษาที่กำลังศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.33 - 79.07) มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.2 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากระบวนการ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในด้านการบริหารหลักสูตร (ร้อยละ 82.87 - 91.09) และการวัดผลและประเมินผลการเรียน (ร้อยละ 84.25 - 91.41) สำหรับด้าน ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับ มากถึงมากที่สุดแทบทุกประเด็น (ร้อยละ 69.86 - 76.72) ยกเว้นในประเด็นของความทันสมัยของสื่อเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์การเรียนภายในห้องเรียน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63.70) มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับปานกลางถึงมาก และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดแทบทุกประเด็น (ร้อยละ 75.34 - 91.79) ยกเว้นในประเด็นของ สามารถใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ตามที่ต้องการ ที่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.63) มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลางถึงมาก

3.3 อาจารย์ผู้สอน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมในระดับ มากถึงมากที่สุด ในด้านการบริหารหลักสูตร (ร้อยละ 83.02 - 96.23) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ร้อยละ 84.90 - 98.11) และการวัดผลและประเมินผลการเรียน (ร้อยละ 75.47 - 93.45) สำหรับด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียน อาจารย์ผู้สอน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด แทบทุกประเด็น (ร้อยละ 52.84 - 81.14) ยกเว้นในประเด็น ของสิ่งอำนวยความสะดวก มีความเพียงพอกับปริมาณนักศึกษา ที่อาจารย์ผู้สอน จำนวนมากถึงร้อยละ 35.85 ที่ระบุว่า มีความเหมาะสม ในระดับปานกลาง และประเด็นของหอสมุด

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มีหนังสือ เอกสาร ตำรา สำหรับค้นคว้า ในสาขาวิชาที่ศึกษาอย่างเพียงพอ และสามารถสืบค้นข้อมูลอินเทอร์เน็ตได้ตามที่ต้องการ อาจารย์ผู้สอน จำนวนมากถึง ร้อยละ 31.48 และร้อยละ 27.78 ตามลำดับที่ระบุว่า มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของผลผลิตของหลักสูตร

4.1 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผลผลิตของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ในด้าน ของคุณธรรม จริยธรรม (ร้อยละ 86.98 - 99.31) ด้านความรู้ (ร้อยละ 82.19 - 94.52) ด้านทักษะทางปัญญา (ร้อยละ 87.68 - 91.10) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (ร้อยละ 81.51 - 93.15) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ร้อยละ 81.51 - 93.78) และด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ (ร้อยละ 81.51 - 97.26)

4.2 ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผลผลิตของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ในประเด็น ของด้านคุณธรรม จริยธรรม (ร้อยละ 81.90 - 96.53) ด้านความรู้ (ร้อยละ 85.42 - 95.13) ด้านทักษะทางปัญญา (ร้อยละ 84.72 - 95.83) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ร้อยละ 90.97 - 95.14) และด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ (ร้อยละ 93.06 - 98.61) ยกเว้นในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ในประเด็นเรื่อง สามารถสื่อสารกับกลุ่มคนหลากหลายโดยการสนทนาภาษาต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 81.94) มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับปานกลางถึงมาก

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

5.1 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของนักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คือ ควรปรับปรุงอินเทอร์เน็ตให้มีสัญญาณที่ครอบคลุม (ร้อยละ 47.09) รองลงมา คือ ควรปรับปรุง เรื่อง สื่อ เทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์การเรียนภายในห้องเรียน ให้มีความทันสมัย และพร้อมใช้งาน (ร้อยละ 32.56) ควรปรับปรุงหนังสือ เอกสาร ตำรา ในห้องสมุดให้มีความทันสมัย (ร้อยละ 22.58) ควรปรับปรุง สิ่งอำนวยความสะดวก เรื่องห้องน้ำให้มีความทันสมัย (ร้อยละ 22.09) และควรจัดอาจารย์ผู้สอนให้มีความเหมาะสมกับรายวิชาที่เปิด (ร้อยละ 22.09)

5.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คือ ควรปรับปรุงหนังสือ เอกสาร ตำรา ในห้องสมุดให้มีความทันสมัย (ร้อยละ 52.74) รองลงมา คือ ควรปรับปรุงอินเทอร์เน็ตให้มีสัญญาณที่ครอบคลุม (ร้อยละ 44.52) ควรปรับปรุง เรื่อง สื่อเทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์การเรียนภายในห้องเรียนให้มีความทันสมัย และพร้อมใช้งาน

(ร้อยละ 39.72) ปริมาณงานที่มอบหมายในรายวิชามากเกินไป (ร้อยละ 39.04) ผู้สอนควรแจ้งเกณฑ์การวัดผลประเมินผลให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า (ร้อยละ 26.71) และควรจัดอาจารย์ผู้สอนให้มีความเหมาะสมกับรายวิชาที่เปิด (ร้อยละ 21.23)

5.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของอาจารย์ผู้สอน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คือ ควรปรับปรุงอินเทอร์เน็ตให้มีสัญญาณที่ครอบคลุม (ร้อยละ 79.25) รองลงมา คือ ควรปรับปรุงหนังสือ เอกสาร ตำรา ในห้องสมุด ให้มีความทันสมัย (ร้อยละ 77.36) ควรปรับปรุงเรื่องสื่อเทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์การเรียนภายในห้องเรียนให้มีความทันสมัย และพร้อมใช้งาน (ร้อยละ 62.26) อาจารย์ผู้สอนควรเน้นในเรื่อง การแสดงผลงานของนักศึกษามากกว่า การสอนแบบบรรยาย (ร้อยละ 49.06) ควรมีการจัดประชุมอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาก่อนเปิดภาคเรียน (ร้อยละ 45.28) ในการจัดชั้นเรียนควรจัดนักศึกษา ที่มีประสบการณ์ประเภทเดียวกันอยู่ห้องเดียวกัน (ร้อยละ 41.51) และควรปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เรื่องห้องน้ำให้มีความทันสมัย (ร้อยละ 32.08)

5.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คือ ควรเน้นในเรื่องการสื่อสารภาษาอังกฤษให้มากกว่านี้ (ร้อยละ 37.50) รองลงมา คือ ควรจัดหลักสูตรให้ตรงกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อยกระดับไปสู่การจัดการศึกษา Thailand 4.0 (ร้อยละ 20.14)

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของหลักสูตร สามารถอภิปรายเป็นรายด้าน ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านองค์ประกอบของหลักสูตร พบว่า ส่วนใหญ่ของนักศึกษาที่กำลังศึกษา บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา และอาจารย์ผู้สอน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีความเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาวิชา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด แทบทุกประเด็น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู เป็นหลักสูตร ที่เปิดสอนมานาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 และได้มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน จึงเป็นผลให้หลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของนายจ้างและองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ ฌนัท ธาตุทอง (2550) ที่ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรที่ดีควรมีความคล่องตัวสามารถปรับปรุง และยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดีและมีลักษณะที่สนองความต้องการ และความสนใจของนักเรียนและสังคม

2. ด้านกระบวนการ พบว่า ส่วนใหญ่ของนักศึกษาที่กำลังศึกษา บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา และอาจารย์ผู้สอน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีความเห็นว่าการบริหารหลักสูตร การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผลการเรียน มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด แทบทุกประเด็น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรได้มีการกำหนดจุดมุ่งจุดหมายของรายวิชา และอธิบายเนื้อหาวิชาอย่างชัดเจน มีการส่งเสริมให้ผู้เรียน มีทักษะในด้านต่างๆ ตามโครงสร้างของหลักสูตร มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดทั้งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียน เป็นผู้คอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน มีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียนที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ส่วนการวัดผลและประเมินผลในแต่ละรายวิชา มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การเขียนรายงานการอภิปราย ฯลฯ นอกจากนี้ หลักสูตรได้มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุก ๆ 5 ปีซึ่งสอดคล้องกับ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544: 7-14) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา มีดังต่อไปนี้ 1) หลักสูตรที่ดีควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 2) โครงสร้างของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องจัดประสบการณ์ 3) การเลือกเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน ควรเน้นให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาความรู้กับชีวิตจริง 4) หลักสูตรต้องมีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ 5) รูปแบบการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยภาพรวมสถาบันอุดมศึกษาอาจจะจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การปฏิรูปการเรียนรู้อาจปรับเปลี่ยนกระบวนการของครู หรืออาจารย์ผู้สอนจากการป้อนเป็นการจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 7) ด้านผู้สอนเปลี่ยนจากบทบาทผู้ป้อน เป็นผู้สนับสนุน ซึ่งแนะและอำนวยความสะดวก และ 8) ด้านการเรียนการสอน จัดรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติ เนื้อหา และระดับของผู้เรียน ลดจากการบรรยายเน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน และประเด็นที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ได้แก่ ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียน หอสมุดมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มีหนังสือ เอกสาร ตำรา สำหรับค้นคว้าในสาขาวิชาที่ศึกษาอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก งบประมาณที่มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น จัดสรรให้หอสมุดมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มีจำนวนน้อย จึงส่งผลให้หอสมุดมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ไม่มีหนังสือ เอกสาร ตำราที่ใหม่ ๆ เข้ามาให้ให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ พรประภา แสงสินเจริญชัย (2542) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการเงิน (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2536 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่พบว่า การสนับสนุน ด้านงบประมาณ หรือการจัดสรรทรัพยากรจากรัฐบาล ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งการที่งบประมาณมีจำนวนจำกัด ทำให้สื่อการเรียนรู้ไม่มีคุณภาพ ไม่ทันสมัย และประเด็นที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ได้แก่ ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียน สามารถใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ตามที่ต้องการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก จำนวนผู้ใช้ wifi ในเวลาเดียวกันมีจำนวนมาก จึงส่งผลให้สัญญาณอินเทอร์เน็ต

ความเร็วลดลง สอดคล้องกับ มาเรียม นิลพันธ์ และคณะ (2554) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ห้องปฏิบัติการจุดเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ห้องทำงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสมและการบริการด้านธุรการ การยื่นคำร้อง และลงทะเบียนต่าง ๆ

3. ด้านผลผลิตของหลักสูตร พบว่า ส่วนใหญ่ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีความเห็นว่า คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และการบริหารจัดการ และภาวะผู้นำ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จัดการศึกษาให้ความสำคัญกับกระบวนการเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถที่จะไปพัฒนาประเทศต่อไปได้ จึงส่งผลให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพที่เหมาะสมในทุก ๆ ด้านตามมาตรฐานวิชาชีพครู ตรงตามที่คุรุสภากำหนด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ควรมีการปรับปรุงในด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียน ในเรื่องให้สามารถใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ตามต้องการ เรื่องหอสมุดมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ควรมีหนังสือ เอกสาร ตำรา สำหรับค้นคว้าในสาขาวิชาที่ศึกษาอย่างเพียงพอ เรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ควรมีความเพียงพอกับปริมาณนักศึกษา เรื่องสื่อเทคโนโลยีและวัสดุ อุปกรณ์การเรียนภายในห้องเรียน ควรมีความทันสมัย และเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างอื่น เช่น ไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ น้ำประปา ห้องน้ำ ควรอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เป็นอย่างดี

2. ควรมีการพัฒนานักศึกษาในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้สามารถสื่อสารกับกลุ่มคนหลากหลายโดยการสนทนาภาษาต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสังคมปัจจุบันอยู่เสมอ

รายการอ้างอิง

- หมั่นท ธาตุทอง. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- พรประภา แสงสินเจริญชัย. (2542). *การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการเงิน (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2536 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*.
- พรรณี ลีกิจพัฒนา. (2555). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพมหานคร: มินเซอ์วิศัฟพลาย.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2558). การประเมินหลักสูตร : แนวคิด กระบวนการและการใช้ผลการประเมิน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 8(1), 13-28.
- มาเรียม นิลพันธ์ อรพิน ลีริสัมพันธ์ วิสาข์ จัตติวัตร วิสูตร โพธิ์เงิน และอภิมาส มากจ้อย. (2560). *การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556)*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). การปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. *อนุสารอุดมศึกษา*, 27 (277), 7-21.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2552). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทาง การปฏิบัติ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552*. Retrieved on July 3, 2017, from [http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/Files News/Files News3/News 328072552.pdf](http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/Files%20News/Files%20News3/News%20328072552.pdf).
- หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู. (2556). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น พ.ศ. 2556*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น (อัคร์ดำเนิน).
- Onyefula, C.N. (2001). *An Evaluation Study of the B.Ed. Business Education Programs in the University of Technology, Jamaica*. Doctoral dissertation, Department of Sociology, University of Alberta (Canada).